

مِنْهُ

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده مدیریت و حسابداری

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری

رابطه بین سودهای انباشته، سودهای توزیع شده و وجوه انباشته

با سودآوری آتی در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران

نگارش

داود محمودنیا

استاد راهنما

دکتر مهدی سدیدی

استاد مشاور

دکتر یحیی حساس یگانه

استاد داور

دکتر محمد مرفوع

زمستان ۱۳۹۰

تقدیم:

بہ ہمسرم

تقدیر و تشکر از:

پدرم

او که توانش رفت تا به توانایی برسم
و مویش سفیدی گرفت تا روی سفید بانم

مادرم

او که وجودش برایم همه مهرباست و مهر
و نثار من به پایش همه بیچ است و بیچ

استاد بزرگوارم

جناب آقای دکتر علی ثقفی، دکتر سحی حساس یکانه، دکتر جعفر باباجانی، دکتر مهدی سیدی، دکتر محمد مرفوع.
مکسر ویژه از استاد خوجهم جناب آقای مجید عامری.

کارشناس کتابخانه دانشکده مدیریت و حسابداری جناب آقای سید رضا قدرت که در امر نگارش تحقیق حاضر اینجانب را صمیمانه یاری نمودند.
و سپاس گذاری از همه عزیزانی که به سهم خود دانش و بینش را به من آموختند و در این اندک فرصت مجال گفتن نیست.

چکیده

هدف این پژوهش اندازه‌گیری محتوی اطلاعاتی منابع انباشته و منابع توزیع شده در قدرت پیش بینی سودآوری آتی می‌باشد، در واقع در این تحقیق اجزاء نقدی و تعهدی صورت‌های مالی مرتبط با سود حسابداری مورد پژوهش قرار گرفته‌اند. اکثر تحقیق‌های یا قسمت تعهدی سود را مورد تحقیق قرار داده‌اند یا قسمت نقدی سود را مورد تحقیق قرار داده‌اند، کمتر تحقیقی بوده که محتوای اطلاعاتی اجزاء نقدی و تعهدی سود را از جنبه تغییرات منابع انباشته و توزیع شده و میزان پایداری آن‌ها را در پیش‌بینی سودآوری آتی را در کنار یکدیگر بسنجد. نتایج تحقیق می‌تواند درک سرمایه‌گذاران را در رابطه با اجزای تعهدی و نقدی سود افزایش دهد و در نتیجه باعث افزایش قدرت پیش بینی آنان و بهبود تصمیم‌های اقتصادی شود. با بهبود تصمیم‌های اقتصادی نیز می‌توان به هدف عالی اقتصادی هر کشور یعنی تخصیص بهینه منابع به حوزه‌ها و واحدهایی که در امر تولید و خدمت‌کارایی و بهره‌وری بیشتری دارند، نزدیک‌تر شد. برای نیل به این هدف پرسش اصلی تحقیق به شرح زیر مطرح می‌گردد:

آیا رابطه معنی‌داری بین تغییرات منابع انباشته و توزیع شده و تغییر وجوه نقد با سودآوری آتی وجود دارد یا خیر؟ در طی تحقیق نحوه اندازه‌گیری منابع انباشته و توزیع شده هرکدام به تفصیل بیان شده‌اند. در نهایت برای سنجش میزان معناداری روابط مورد نظر از مدل زیر استفاده شده است:

$$NI_{t+1} = \beta_1 \Delta NWCA_t + \beta_2 \Delta NNCOA_t + \beta_3 \Delta C_t + \beta_4 DIST - D_t + \beta_5 DIST - E_t + \varepsilon_t$$

به عبارت دیگر:

$$NI_{t+1} = \beta_1 CACC_t + \beta_1 NCACC_t + \beta_3 \Delta C_t + \beta_4 DIST - D_t + \beta_5 DIST - E_t + \varepsilon_t$$

که معرفی هر یک از این متغیرها در فصل‌های بعدی به تفصیل انجام شده است.

جامعه آماری مورد بررسی، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۷ می‌باشد. در انتخاب جامعه آماری نیز قیودی در نظر گرفته شده که در فصل سوم به تفصیل بیان خواهد شد. نتایج آماری تحقیق نشان می‌دهد که بین برخی از این اجزاء با سودآوری آتی رابطه معنادار وجود دارد. بررسی ارتباط بین این اجزاء با بازده سهام آتی موضوعی است که محقق برای تحقیقات آتی در زمینه محتوی اطلاعاتی اجزاء نقدی و تعهدی سود دارد.

کلید واژه: سود خالص، جریان‌ات نقدی، اقلام تعهدی

ایمیل محقق: royal.6571@gmail.com.....

فهرست مطالب

۸	فصل اول:.....
۱	مقدمه:.....
۲	بیان مسئله:.....
۳	اهمیت و ضرورت تحقیق:.....
۴	گزاره‌های تحقیق:.....
۵	اهداف و نتایج مورد انتظار تحقیق:.....
۵	هدف‌های علمی تحقیق:.....
۵	هدف‌های کاربردی تحقیق:.....
۶	نتایج مورد انتظار:.....
۶	پرسش‌ها و فرضیه‌های تحقیق:.....
۶	پرسش‌های تحقیق:.....
۶	فرضیه‌های تحقیق:.....
۷	روش کلی تحقیق:.....
۷	قلمرو مکانی - جامعه تحقیق:.....
۸	قلمرو زمانی تحقیق:.....
۸	مدل مفهومی تحقیق:.....
۸	مدل تحقیق و متغیرهای مربوط به آن:.....
۹	متغیرهای تحقیق و روش اندازه‌گیری آن‌ها:.....
۱۰	جامعه آماری و حجم آن:.....
۱۱	برآورد حجم نمونه و روش نمونه‌گیری:.....
۱۲	شرح واژه‌ها و اصطلاحات تحقیق:.....
۱۲	موانع و محدودیت‌های تحقیق:.....
۱۲	ساختار کلی تحقیق:.....
۱۲	خلاصه فصل:.....

۲۱	فصل دوم:
۱۴	بخش اول: مبانی نظری تحقیق
ب	مقدمه:
۱۵	محتوی اطلاعاتی رویکرد نقدی و تعهدی در حسابداری:
۱۶	هدف حسابداری تعهدی:
۱۷	کیفیت اقلام تعهدی:
۱۸	انواع اقلام تعهدی:
۱۸	اقلام تعهدی اختیاری:
۱۹	اقلام تعهدی غیر اختیاری:
۱۹	مدل های اندازه گیری اقلام تعهدی اختیاری:
۲۳	مفهوم سود:
۲۵	مفهوم سود در سطح ساختار:
۲۶	رویکرد معاملاتی در اندازه گیری سود:
۲۶	رویکرد فعالیت در اندازه گیری سود:
۲۷	مفاهیم سود در سطح معانی (ارتباط با واقعیت های اقتصادی):
۲۷	سود به عنوان معیار کارآیی:
۲۸	سود حسابداری در مقابل سود اقتصادی:
۲۹	مفهوم سود در سطح عمل:
۲۹	کیفیت سود:
۳۱	سود به عنوان وسیله ای برای پیش بینی:
۳۲	اجزای متشکله سود:
۳۳	مفهوم سود عملیات جاری:
۳۴	مفهوم شمول کلی سود (سود جامع):
۳۶	سود مکرر و غیر مکرر:
۳۶	نقاط قوت و ضعف وارد بر سود حسابداری:
۳۶	نقاط قوت سود حسابداری:
۳۷	انتقادات وارد بر سود حسابداری:
۳۸	پیش بینی سود:
۴۰	ارزش اهمیت و کاربرد پیش بینی سود:

عوامل موثر بر مربوط بودن سود پیش بینی شده:	۴۱
بخش دوم: پیشینه تحقیق:	۴۴
تحقیق‌های داخلی:	۴۵
تحقیق‌های خارجی:	۴۷
خلاصه فصل:	۵۰
فصل سوم:	ج
مقدمه:	۵۲
تعریف تحقیق:	۵۳
نوع و روش شناسی تحقیق:	۵۴
نوع تحقیق:	۵۴
روش شناسی تحقیق:	۵۶
طرح مسئله تحقیق:	۵۶
فرضیه‌های تحقیق:	۵۶
فرضیه‌های پژوهشی تحقیق:	۵۶
متغیرهای عملیاتی تحقیق و روش‌های اندازه‌گیری آن‌ها:	۵۶
اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق:	۵۷
متغیر وابسته تحقیق (X):	۵۷
متغیرهای مستقل تحقیق (Y):	۵۷
مدل آزمون فرضیه‌ها:	۵۸
جامعه آماری و قلمرو زمانی:	۶۰
روش نمونه‌گیری و حجم نمونه:	۶۰
روش گردآوری اطلاعات و داده‌ها:	۶۰
جامعه آماری تحقیق:	۶۰
قلمرو زمان تحقیق:	۶۰
نمونه‌گیری و تعیین حجم نمونه تحقیق:	۶۰
روش گردآوری اطلاعات و داده‌ها:	۶۱
روش انجام تحقیق:	۶۲
تجزیه تحلیل داده‌ها و روش‌های آماری:	۶۳

۶۳	آزمون‌های آماری تحقیق:
۶۳	مراحل عمومی مربوط به آزمون فرض آماری:
۶۵	آزمون‌های حساسیت و تشخیص مدل رگرسیونی:
۶۵	آزمون خطی بودن رابطه بین متغیر وابسته و متغیرهای مستقل مدل:
۶۵	آزمون نرمال بودن متغیر وابسته:
۶۶	آزمون هم خطی متغیرهای مستقل (خود همبستگی متغیرهای مستقل):
۶۷	رفع مشکل هم خطی بین متغیرهای مستقل:
۶۷	آزمون نرمال بودن توزیع خطاها (نرمال بودن مانده‌ها):
۶۷	واریانس ناهمسانی:
۶۸	رفع مشکل نرمال نبودن توزیع خطاها:
۶۸	آزمون عدم همبستگی بین خطاهای مدل:
۶۹	تحلیل همبستگی:
۶۹	ضریب همبستگی:
۶۹	ضریب همبستگی در نمونه‌های دو متغیره:
۶۹	ضریب همبستگی در نمونه‌های چند متغیره:
۷۰	ضریب تعیین:
۷۰	ضریب تعیین در رگرسیون دو متغیره:
۷۰	ضریب تعیین در رگرسیون چند متغیره:
۷۲	آزمون معنی‌دار بودن ضریب همبستگی:
۷۲	خلاصه فصل:
۷۳	فصل چهارم:
۷۴	مقدمه:
۷۵	آمار توصیفی:
۷۷	آزمون‌های حساسیت و تشخیص مدل رگرسیونی:
۷۷	آزمون خطی بودن رابطه بین متغیر وابسته و متغیرهای مستقل مدل:
۷۸	آزمون نرمال بودن متغیر وابسته:
۷۹	آزمون هم خطی متغیرهای مستقل (خود همبستگی متغیرهای مستقل):
۸۱	آزمون نرمال بودن توزیع خطاها (نرمال بودن مانده‌ها):
۸۲	عدم همبستگی بین خطاهای مدل:

۸۲	مدل آزمون فرضیه‌ها:
۸۳	ضریب همبستگی:
۸۴	خلاصه فصل:
۸۵	فصل پنجم:
۸۵	مقدمه:
۸۶	خلاصه تحقیق:
۸۷	اهداف و نتایج مورد انتظار تحقیق:
۸۷	نتایج آزمون فرضیه‌ها:
۹۱	محدودیت‌های تحقیق:
۹۱	پیشنهادات برای تحقیق‌های آتی:
I	منابع و مأخذ:
I	منابع فارسی:
III	منابع لاتین:
V	پیوست‌ها:

فصل اول

کلیات تحقیق

۱ - ۱ مقدمه:

حسابداری یک دانش توصیفی، تحلیلی است. بنا بر تعریف قدما و پیشکسوتان از حسابداری که این علم را فن شناسایی، اندازه‌گیری، ثبت، طبقه‌بندی و تلخیص رویدادهای مالی یک موسسه تجاری در قالب گزارش‌های استاندارد معرفی نموده‌اند، بر می‌آید که می‌توان از نتایج آن به تجربیات و آگاهی‌های با ارزش دست یافت. بدیهی است در صورتی که بتوان با استفاده از آگاهی و تجربیات دیگران، بهره‌گیری از آثار و اطلاعات موجود و پیش بینی و برآورد اطلاعات مورد نیاز، ارتقای سطح آگاهی و تجربیات را رقم زد، تلاش ارزشمندی صورت پذیرفته است. ارزشمندتر از آن زمانی خواهد بود که بتوان آثار تغییر در هر یک از مؤلفه‌های تأثیرگذار را از نظر کمی و کیفی مورد ارزیابی قرار داد. این مهم می‌تواند از طریق آزمون وجود روابط معنادار بین اطلاعات جاری در دست استفاده‌کنندگان و اطلاعات مورد نیاز آتی محقق شود. اما از اساسی‌ترین عوامل و فاکتورهایی که می‌تواند در شناسایی عوامل و متغیرهای تأثیرگذار، مفید واقع شود شناسایی نیازها و خواسته‌های استفاده‌کنندگان است.

نظر به تاکید گزارش تروبلاد (۱۹۷۳)، در اهداف دوازده‌گانه که بر اهمیت اطلاعات برای استفاده‌کنندگان اشاره می‌کند و هدف استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی را «ارزیابی قدرت سودآوری» موسسه تعریف می‌کند، می‌توان نتیجه گرفت که تروبلاد درصدد بوده تا صورت‌های مالی را به ابزارهایی برای پیش بینی اطلاعات مورد نیاز آتی تبدیل کند و بر این اساس ماهیت تاریخی حسابداری مرسوم را تعدیل نماید. پیش بینی و برآورد صحیح، خصوصاً بر مبنای درک روابط بین اطلاعات صورت‌های مالی و اطلاعات سودآوری آتی دارای آثار ارزشمندی خواهد بود که از جمله آن‌ها برنامه‌ریزی صحیح در مدیریت منابع اقتصادی توسط صاحبان آن منابع می‌باشد و برنامه‌ریزی صحیح خود موجب پیدایش تصمیم‌های صحیح و تأمین و تخصیص بهینه منابع اقتصادی خواهد شد.

۱ - ۲ بیان مسئله:

رکن اصلی هر تحقیق علمی را بیان مسئله تحقیق تشکیل می‌دهد. زیرا محقق کلیه فعالیت‌های تحقیقاتی خود را بر پایه مسئله تحقیق شکل می‌دهد. در این مرحله، پرسش اصلی تحقیق مشخص می‌شود و محقق متوجه می‌شود که ناشناخته و مجهول او چیست و چه چیزی را باید معلوم کند (حافظ نیا، ۱۳۸۵).

در تحقیق‌های مختلف اجزای نقدی و تعهدی سود از جنبه‌های متفاوت مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند، هدف عمده این تحقیقات، شناخت بیشتر سود خالص در به‌کارگیری آن جهت اهداف تصمیم‌گیری و ارزیابی

قدرت سودآوری است. یکی از مهم‌ترین کاربردهای سود، استفاده آن در پیش بینی سودآوری آتی است، بی شک سود متأثر از ارقام تعهدی و نقدی متعددی می‌باشد که شناخت هرچه بیشتر عدد سود و استفاده درست از آن برای اهداف مربوطه در گرو شناخت این اجزاء می‌باشد. در این تحقیق آن چه که ذهن محقق را به کنجکاوای واداشته است مقایسه میزان تأثیر و پایداری اجزاء مختلف سود در سودآوری آتی و مطالعه آن‌ها در کنار یکدیگر می‌باشد.

در تحقیق حاضر ما تغییرات سود را از دو منظر مورد بررسی قرار می‌دهیم:

۱- بخش تغییرات مربوط به منابع انباشته که در آن اجزا مربوط به قسمت ارقام تعهدی سود را مورد پژوهش قرار می‌دهیم

۲- بخش مربوط به تغییرات منابع توزیع شده که اجزاء نقدی سود را مورد پژوهش قرار خواهیم داد. در قسمت مربوط به تغییرات منابع انباشته میزان تأثیر و پایداری ارقام تعهدی به تفکیک جاری و غیر جاری و وجوه نقد را مورد تحقیق و پژوهش قرار خواهیم داد، نتایج تحقیق پاسخ این پرسش را روشن خواهد نمود که میزان رابطه نسبی هر یک از این اجزاء چه مقدار است و آیا تفاوت معناداری بین تأثیر و پایداری آن‌ها وجود دارد یا خیر. در ادامه در صورت وجود تفاوت معنی‌دار کدام یک تأثیر و پایداری بیشتری نسبت به دیگری در سودآوری آتی دارد. در قسمت دوم یعنی بخش مربوط به تغییرات منابع توزیع شده ما وجوه توزیع شده به اعتباردهندگان و سهام‌داران را مورد تحقیق و پژوهش قرار می‌دهیم، نتایج تحقیق پاسخ این پرسش را روشن خواهد نمود که آیا میزان تأثیر و پایداری این دو جزء باهم متفاوت است یا خیر همچنین در صورت وجود تفاوت، تأثیر و پایداری کدامیک از این دو جزء در سودآوری آتی بیشتر است.

شناخت میزان تأثیر و پایداری این اجزاء موجبات شناخت هرچه بیشتر سود را فراهم خواهد نمود و در نتیجه استفاده اثربخش‌تر از این اجزاء را در به‌کارگیری آن برای مقاصد پیش بینی عملکرد آتی شرکت فراهم خواهد نمود.

بنابراین با توجه به ادبیات فوق پرسش اصلی تحقیق به شرح زیر مطرح می‌شود:

آیا رابطه معنی‌داری بین اجزای تغییر یافته منابع انباشته و توزیع شده و تغییر وجوه نقد با سودآوری آتی وجود دارد یا خیر؟

۱ - ۳ اهمیت و ضرورت تحقیق:

رشد و توسعه بازار سرمایه و اقتصاد هر کشور در جهت نیل به اهداف عالی اقتصاد کلان یعنی تخصیص بهینه منابع و موجبات افزایش سطح رفاه عمومی کشور، در گرو تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری‌های درست و به موقع

اقتصادی هم از جانب صاحبان منابع اقتصادی و هم از جانب مدیران و کارگزاران این منابع می‌باشد. شکی نیست که سرمایه‌گذاران یکی از مهم‌ترین گروه‌های تأمین منابع واحدهای تجاری در امر تولید کالا و خدمت می‌باشند. بنابراین نوع و ماهیت تصمیم‌های سرمایه‌گذاران می‌تواند سرنوشت بازار سرمایه را در پی اهداف عالی اقتصادی، دست‌خوش تغییر قرار دهد. اما سرمایه‌گذاران برای اخذ تصمیم‌های صحیح و واکنش مناسب نسبت به پدیده‌ها و پیشنهادها بازار مبنی بر در اختیار گرفتن منابع آن‌ها و ... نیاز به اطلاعات سودمند و پس از آن فهم و درک اطلاعات و تجزیه و تحلیل دقیق و صحیح از آن دارند. ارقامی چون سود، بازده سهام و سایر شاخص‌های دیگر همواره در کانون توجه سهام‌داران و اعتباردهندگان در تصمیم‌های آنان بوده و هست. به طور کلی شناسایی عوامل مفید و مرتبط در پیش بینی وقایع آتی و فراهم آوردن اطلاعات قابل استفاده در فرایند تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و افزایش بهره‌وری و کارایی حایز اهمیت بسیار است. اهمیت پیش بینی و تصمیم‌گیری نیز بر همگان آشکار است و شناسایی عاملی که توانایی پیش بینی را داشته باشد و از طرفی مورد قبول عامه استفاده‌کنندگان باشد نیز قابل تأمل است.

در این پژوهش از میان این عوامل کلیدی ما اجزاء نقدی و تعهدی سود را مورد بررسی قرار خواهیم داد. پژوهش‌های انجام‌شده در مورد تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی در موارد زیادی اجزاء نقدی و تعهدی سود را با هدف پیش بینی سودآوری آتی مورد تحقیق قرار داده است.

این تحقیق محتوای اطلاعاتی تغییر منابع انباشته و توزیع‌شده، نظیر میزان پایداری آن‌ها در پیش بینی عملکرد آتی را مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. خاصه‌ای که تحقیق را از سایر تحقیق‌های داخلی و خارجی انجام‌شده در این زمینه متمایز می‌سازد مطالعه اجزاء نقدی و تعهدی سود در کنار یکدیگر است، چرا که اکثر تحقیق‌های یا قسمت تعهدی سود را مورد تحقیق قرار داده‌اند یا قسمت نقدی سود را مورد تحقیق قرار داده‌اند، کمتر تحقیقی بوده که محتوای اطلاعاتی اجزاء نقدی و تعهدی سود را از جنبه تغییرات منابع انباشته و توزیع‌شده و میزان پایداری آن‌ها را در پیش بینی سودآوری آتی را در کنار یکدیگر بسنجد. همان‌طور که در ادامه در بخش مدل تحقیق خواهید دید، منابع انباشته به سه بخش و منابع توزیع‌شده به دو بخش تفکیک شده‌اند.

۱ - ۴ گزاره‌های تحقیق:

در این قسمت ابتدا اهداف تحقیق را به تفکیک اهداف علمی و کاربردی تحقیق بیان می‌کنیم، سپس مسئله کلی مطرح‌شده در بخش بیان مسئله را به صورتی عملی‌تر در قالب پرسش‌های تحقیق مطرح خواهیم کرد و پس از آن برای یافتن پاسخ این پرسش‌ها حدس محقق در قالب فرضیه‌های تحقیق بیان می‌شود.

۱-۴-۱ اهداف و نتایج مورد انتظار تحقیق:

۱-۴-۱-۱ هدف‌های علمی تحقیق:

هدف علمی تحقیق عبارت است گردآوری مبانی نظری و پیشینه‌ای جامع برای شروع تحقیق‌های آتی در زمینه تجزیه و تحلیل اجزاء تعهدی و نقدی سود و افزایش درک محتوای اطلاعاتی سود و اجزاء آن. همچنین با توجه به اینکه تئوری‌هایی که باعث بسط و توسعه علوم، آگاهی‌ها و دانش بشری هستند داری ویژگی‌های اساسی از جمله قدرت پیش بینی می‌باشند می‌توان از طریق ارائه مدل‌هایی که به پیش بینی وقایع و رویدادهای می‌پردازد به ایجاد تئوری‌های جدید و وسعت علم و اندیشه در این زمینه افزود.

۱-۴-۱-۲ هدف‌های کاربردی تحقیق:

از منظر کاربردهای اجرایی، انتظار می‌رود نتایج تحقیق موجب افزایش قدرت تعمیم اطلاعات جاری به سودآوری آتی شود که یکی از پارامترهای مهم تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان از جمله سرمایه‌گذاران، بستانکاران، اعتباردهندگان، فروشندگان و کارکنان و غیره ... است و به تصمیم‌گیری مناسب آن‌ها کمک می‌کند. همچنین با فراهم نمودن مبانی منطقی و بر اساس اطلاعات قابل اتکا (صورت‌های مالی حسابرسی شده) به رشد و شکوفایی اقتصاد، اشتغال، بهره‌وری از طریق کاهش مخاطرات تصمیم‌گیری در شرایط عدم اطمینان و عدم آگاهی کمک می‌کند.

همچنین نتایج تحقیق می‌تواند درک سرمایه‌گذاران را در رابطه با اجزای تعهدی و نقدی سود افزایش دهد و در نتیجه باعث افزایش قدرت پیش بینی آنان و بهبود تصمیم‌های اقتصادی شود. با بهبود تصمیم‌های اقتصادی نیز می‌توان به هدف عالی اقتصادی هر کشور یعنی تخصیص بهینه منابع به حوزه‌ها و واحدهایی که در امر تولید و خدمت‌کارایی و بهره‌وری بیشتری دارند، نزدیک‌تر شد.

اما ساختار مربوط به اجزای تعهدی و نقدی سود که در تحقیق حاضر مورد بررسی قرار گرفته است به شرح زیر

می‌باشد:

- ۱- اقلام تعهدی جاری
- ۲- اقلام تعهدی غیر جاری
- ۳- وجوه نقد
- ۴- وجوه نقد توزیع شده بین اعتباردهندگان
- ۵- وجوه نقد توزیع شده بین سهام‌داران

۱ - ۴ - ۲ نتایج مورد انتظار:

از نظر تئوری انتظار می‌رود بین اجزای منابع انباشته و همچنین اجزاء منابع توزیع‌شده با سودآوری آتی رابطه معناداری وجود داشته باشد. همچنین با توجه به نتایج تحقیق‌های گذشته انتظار می‌رود در بین اجزاء مربوطه به منابع انباشته، جزء مربوط به اقلام تعهدی جاری و غیر جاری با سودآوری آتی رابطه قوی‌تری نسبت به وجوه نقدی داشته باشند.

در بین اجزاء مربوط به منابع توزیع‌شده به اعتباردهندگان و سهام‌داران نیز انتظار می‌رود بین منابع توزیع‌شده به سهام‌داران نسبت به منابع توزیع‌شده به اعتباردهندگان رابطه قوی‌تری وجود داشته باشد.

۱ - ۴ - ۳ پرسش‌ها و فرضیه‌های تحقیق:

۱ - ۴ - ۱ پرسش‌های تحقیق:

با توجه به پرسش اصلی طرح شده در قسمت پایانی بیان مسئله پرسش‌های تحقیق به شکل زیر مطرح می‌شوند:

۱- آیا بین اجزا تغییرات منابع انباشته شامل اقلام تعهدی جاری، اقلام تعهدی غیر جاری با سودآوری آتی، رابطه معناداری وجود دارد؟

۲- آیا بین تغییرات وجوه نقد و سودآوری آتی رابطه معناداری وجود دارد؟

۳- آیا بین اجزا منابع توزیع‌شده به سهام‌داران و اعتباردهندگان، با سودآوری آتی، تفاوت معناداری وجود دارد؟

۱ - ۴ - ۲ فرضیه‌های تحقیق:

بیان مسئله از یک سو به صورت کلی، پژوهش را هدایت می‌کند ولی تمام اطلاعات مورد نیاز را در بر نمی‌گیرد. از سوی دیگر اگر کلیه اطلاعات پژوهش در مسئله مطرح شود، مسئله پر حجم شده و هدایت آن میسر نخواهد بود. بنابراین مسئله به صورت علمی حل نخواهد شد، مگر اینکه به فرضیه یا فرضیه‌هایی تقسیم شود (دلاور، ص ۱۳۸). فرضیه تحقیق حدس بخردانه درباره رابطه دو یا چند متغیر است فرضیه‌ها به صورت جمله خبری بیان می‌شود و نشانگر نتایج مورد انتظار است. یک فرضیه هیچ‌گاه اثبات یا ابطال نمی‌شود بلکه بر اساس داده‌های بدست آمده فقط تایید یا رد می‌شود (سرمد، ۱۳۸۱ ص ۳۵).

با توجه به پرسش‌های مطرح‌شده در قسمت مربوط به پرسش‌های تحقیق، فرضیه‌های تحقیق نیز به شرح زیر بیان می‌شوند:

۱- بین تغییرات اقلام تعهدی جاری و سودآوری آتی رابطه مثبت معناداری وجود دارد.

۲- بین تغییرات اقلام تعهدی غیر جاری و سودآوری آتی رابطه مثبت معناداری وجود دارد.

۳- بین تغییرات وجه نقد و سودآوری آتی رابطه مثبت معناداری وجود دارد

- ۴- بین منابع توزیع شده بین سهام داران و سودآوری آتی رابطه مثبت معناداری وجود دارد.
- ۵- بین منابع توزیع شده به اعتباردهندگان و سودآوری آتی رابطه مثبت معناداری وجود دارد.

۱- ۴-۴ روش کلی تحقیق:

نوع شناسی تحقیق مسیر را برای روش شناسی تحقیق مهیا می کند (احمدی و نهائی، ۱۳۸۶).
به طور کلی تحقیق حاضر:

از لحاظ عده محققان، تحقیق فردی است. در تحقیق فردی تنها یک نفر موضوعی را برای پژوهش و تحقیق انتخاب می کند و تا رسیدن به مقصد ادامه می دهد.
از نظر هدف و غایت، تحقیق کاربردی است.
از نظر محیط پژوهش از نوع تحقیق های شبه آزمایشی است. در تحقیق های شبه آزمایش از اطلاعات تاریخی استفاده می شود.
از نظر مکان تحقیق در زمره تحقیق های کتابخانه ای قرار می گیرد. در تحقیق های کتابخانه ای محقق با مراجعه به منابع موجود، اطلاعات را جمع آوری کرده، به بررسی آنها می پردازد و جمع بندی خود را گزارش می نماید.
از نظر منابع مورد نظر، از نوع تحقیق اسناد کاوی است. در تحقیق های اسناد کاوی، محقق با مراجعه به اسناد و مدارک، نسبت به جمع آوری اطلاعات مورد نیاز اقدام می نماید.
از نظر نوع تحقیق همبستگی مقطعی می باشد. روش تحقیق همبستگی زمانی است که محقق رابطه بین متغیرها را مورد واکاوی قرار می دهد و در حالت همبستگی مقطعی، هدف تحقیق درک و شناخت تغییرات در طول زمان می باشد.

۱- ۴-۵ قلمرو مکانی - جامعه تحقیق:

قلمرو مکانی تحقیق حاضر شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران می باشند که دلایل انتخاب آن به شرح زیر می باشد:

- ۱- دسترسی به اطلاعات مالی شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار امکان پذیر است
- ۲- با توجه به وضع معیارها و ضوابط خاص برای پذیرش و ادامه فعالیت شرکت در بورس اوراق بهادار و الزامات خاص گزارشگری آنها به نظر می رسد که اطلاعات صورت های مالی آنها از کیفیت بالاتری برخوردار باشد.

۳- نیاز به پیش بینی سودآوری توسط سرمایه‌گذاران بالفعل و بالقوه شرکت‌های پذیرفته‌شده بورس نسبت به بقیه شرکت‌ها بیشتر است.

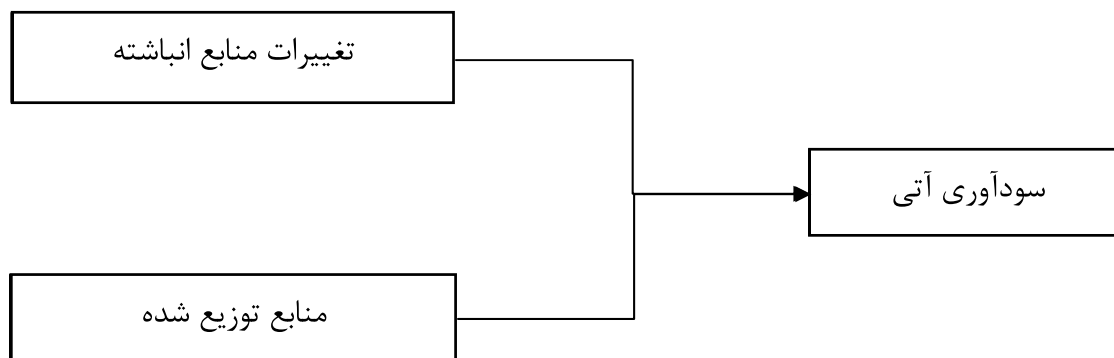
۱- ۴- ۶ قلمرو زمانی تحقیق:

قلمرو زمانی تحقیق حاضر عبارت است از شرکت‌هایی که در سال‌های ۱۳۸۲ - ۱۳۸۷ جزو شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده‌اند.

با توجه به افزایش چشمگیر شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران از سال ۸۰، ترجیح محقق برای دوره تحقیق دهه ۸۰ به بعد می‌باشد. همچنین با توجه به اینکه مدل مطرح‌شده در تحقیق حاضر اطلاعات سال‌های قبل را نیز در بر می‌گیرد بنابراین محقق سال ۸۱ را نیز در قلمرو زمانی خود قرار داده است، از دیگر سو سال ۸۹ در نظر گرفته نشده است به این دلیل که امکان دارد با توجه به محدودیت زمانی تحقیق حاضر اطلاعات مربوطه در زمان مورد نیاز در دسترس نباشد.

۱- ۴- ۷ مدل مفهومی تحقیق:

پس از مطالعات اکتشافی و بر اساس موارد مطرح شده می‌توان مدل مفهومی تحقیق را به شرح زیر بیان نمود:

۱- ۴- ۸ مدل تحقیق و متغیرهای مربوط به آن:

برای آزمون فرضیه‌های این پژوهش از مدل رگرسیونی زیر استفاده شده است، که با استفاده از آن به بررسی رابطه میان تغییرات و نوسانات ارقام تعهدی و نقدی مندرج در ترازنامه با سودآوری آتی می‌پردازیم:

$$NI_{t+1} = \beta_1 \Delta NWCA_t + \beta_2 \Delta NNCA_t + \beta_3 \Delta C_t + \beta_4 DIST - D_t + \beta_5 DIST - E_t + \varepsilon_t$$

به عبارت دیگر:

$$NI_{t+1} = \beta_1 CACC_t + \beta_1 NCACC_t + \beta_3 \Delta C_t + \beta_4 DIST - D_t + \beta_5 DIST - E_t + \varepsilon_t$$

که در آن:

NI_t : سود خالص

$\Delta NWCA_t$: رشد خالص دارایی‌های عملیاتی جاری (خالص سرمایه در گردش)

$\Delta NNCOA_t$: رشد خالص دارایی‌های غیر جاری

ΔC_t : تغییرات وجه نقد و سرمایه‌گذاری کوتاه مدت

$DIST - D_t$: وجوه توزیع شده بین اعتباردهندگان

$DIST - E_t$: وجوه توزیع شده بین سهام داران

$CACC_t$: ارقام تعهدی جاری

$NCACC_t$: ارقام تعهدی غیر جاری

۱-۴-۹ متغیرهای تحقیق و روش اندازه گیری آن‌ها:

متغیرهای مربوط به مدل تحقیق به شرح زیر می‌باشد:

۱- سود خالص

۲- تغییر در ارقام تعهدی جاری

۳- تغییر در ارقام تعهدی غیر جاری

۴- تغییر در وجه نقد

۵- منابع توزیع شده بین اعتباردهندگان

۶- منابع توزیع شده بین سهام داران

خلاصه‌ای از روش اندازه گیری هر یک از متغیرهای فوق به شرح زیر می‌باشد:

۱- (NI_t) به عنوان سود سالانه یک سال جلوتر مدنظر قرار گرفته است.

۲- ارقام تعهدی جاری:

$$CACC_t = \Delta NWCA_t = \Delta (CA_t - C_t) - \Delta (CL_t)$$

که در این معادله:

CA_t : دارایی‌های جاری

C_t : وجه نقد و شبه وجه نقد (سرمایه‌گذاری کوتاه مدت)